

BARŁOG (32) *sb m*

a jasne; w N i A sg o pochylone, w pozostałych przypadkach prawdopodobnie jasne.

sg N barłóg (3). ◇ G barłogu (7). ◇ A barłóg (2). ◇ I barłogi(e)m (1). ◇ L barłogu (18). ◇ pl L barłogoch (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

Legowisko zwierząt domowych (zwłaszcza świn) lub dzikich: stramentum Mącz, Calep; ara, hara, stabulum porcorum BartBydg; substramen Cn (32) : BartBydg 13; łam też podobno domá fie w barłogu myedzy swynými chował. GliczKsiąż M5; RejWiz 89, 169; RejZwierz 139v, 140; Stramen. Słomá. Stramentum, Bárłók. Mącz 420b.

Przysłowie: Swiniá w bárłogu Chłop w złym nałogu. RejZwierc 239, 28, 58v.

Zwroty: »leżeć (rozciągać się, przewracać się) by (jako) świnia (wieprz, kiernoz) w barłogu« (8). Nie przywódź k łwemu nałogu/ Lefz łam w tym by wieprz w bárłogu BielKom Fv; A což ty owłzem ktory leżyłw włtáwicznie iáko świniá w bárłogu w márných złościach łwoich RejPos 309v; RejWiz 30v, 51, 54, 56; A ten łie drugi zálię iedno wala á przewraca iáko kiernoz w bárłogu RejZwierc 142, 15.

»(do-, w-) leżć jako świnia do (w) barłogu (barłóg)« (3): RejWiz 28; A ty [...] iáko świniá lezyełw wlpák do bárłogu twoiego. RejPos 167; RejZwierc 59.

»wieść (wlec) jako świnię do barłogu« (2): iákiby tho był włthyd twoy/ gdyby cie nieprzyiaciel twoy [...] wiodł ábo wlokł zá łobá iáko świnię párfzywą od łtádá wypędzoná do bárłogu łwego. RejZwierc 130, 130.

»leżeć jako niedźwiedz w barłogu«: Ale iżby łie iuż nie miał áni Rzeczypołpolitey/ áni przyiacielom przygodzić/ tylo ták leżeć iáko niedźwiedz mruczác á łápę słác w bárłogu RejZwierc 164v.

Szereg: »barłóg i gnoj«: Iuż tu Pánie Burmiłtrzu połóż inłze łpráwy: Iuż tu bráćie z bárłogiem/ y z gnoiem napierwey Mykay/ niźli łię zeydzie połpolłtwo/ do przerwy KlonWor 15.

a. Połłanie nędzne, nieporzácne u łudzi; tákże (z zabarwieniem pejoratywnym, pogardliwym) jako oznaka niechlujłwa, złých nałogów, gnułności, zniewiełciałoci itp; lectus de herbis corticibus, torus BartBydg (7) : BartBydg 159; RejWiz 175; PAttrzże zá tym hularzem/ ze łbem nápierzoným/ [...] Ano mu łie náieżył/ łeb iáko w bárłogu RejZwierz 139v; RejZwierc 66; Z bárłogu włtánie: tám iuż myłłi nie ochotne/ Włóży zá nádrá ręce/ ręce nierobotne. KlonWor 34.

Zwrot: »leżeć w barłogu« (2): BielKom E8; A teź łą ták rołpiełzczeni/ iż iuż iedno iáko niewiáłty leżá w bárłogách łwoich RejAp 80.

Synonimy: karmnik, owczarnia, podełłanie, chlew.

Cf BARŁOGO